

FIȘA DE DOCUMENTARE - Nr. 1

RĂZBOIUL RECE**Instaurarea comunismului în lume**

Armata Roșie a ocupat Europa de Est. În această regiune U.R.S.S a instaurat dictaturi comuniste (în perioada anilor 1945-1948) în Bulgaria, Polonia, România, Cehoslovacia, Ungaria și Estul Germaniei. Comuniștii au preluat singuri puterea în Iugoslavia și Albania. În aceste țări U.R.S.S a creat alianțe: economică (C.A.E.R.) și militară (Tratatul de la Varșovia din anul 1955). China a devenit stat comunist în anul 1949. Din anul 1960 s-a aflat într-un conflict ideologic cu U.R.S.S. A fost condusă dictatorial până în anul 1976 de către Mao Zedong. Cuba a devenit stat comunist din anul 1959 când Fidel Castro a preluat puterea prin forță. Comuniste au devenit și țări precum Vietnam, Cambodgea sau Coreea de Nord. Statele comuniste aveau o economie centralizată și planificată de către stat. Regimurile politice se bazau pe dictatura unui singur partid care instaura teroare, poliție politică și nu respecta drepturile omului. U.R.S.S era o superputere mondială care domina lumea comunistă. Stalin moare în anul 1953. Urmașul său Hrusciiov (1953-1965) a criticat cultul personalității promovat de către predecesorul său. La conducerea U.R.S.S a urmat apoi Leonid Brejnev care a condus țara până în anul 1982. În timpul său U.R.S.S nu le-a permis statelor comuniste aflate sub influența Moscovei decât o suveranitate limitată numită doctrina Brejnev. Ultimul lider sovietic a fost Mihail Gorbaciov (1985-1991). El a încercat să restructureze comunismul inițiind perestroika și glaznost. Aceste încercări au eșuat. Alte țări comuniste, democrații populare, au avut o lungă perioadă de timp regimuri comuniste de tip stalinist. Iugoslavia condusă de I.B.Tito a refuzat să se supună Moscovei și a avut un regim socialist diferit, într-o perioadă în care sovieticii controlau orice mișcare din spațiul est european. Rezistența față de regimurile comuniste s-a manifestat în țări precum R.D.G., Polonia, Ungaria, Cehoslovacia.

Evoluția lumii libere

În statele libere, capitaliste, economia era de piață. Regimurile politice erau democratice, bazate pe pluripartitism, pe respectarea drepturilor omului. S.U.A. erau o superputere mondială, cel mai important stat din lumea liberă, devenind apărătorul lumii libere în fața comunismului. S-a dezvoltat puternic în anii 1950-1960 în toate domeniile. Prin Planul Marshall au ajutat la reconstrucția vestului european, precum și a Greciei și Turciei. Valoarea ajutoarelor s-a ridicat la suma de 13 miliarde dolari americani. Cei mai importanți aliați ai S.U.A. au fost țările vest europene. În anul 1949 s-a constituit o alianță militară N.A.T.O. din care făceau parte S.U.A., Canada și țări ale Europei de Vest. Statele din lumea liberă au avut o dezvoltare puternică între anii 1945-1973. Statul a intervenit în economie și s-au aplicat programe de bunăstare socială. Din deceniul opt intervenția statului în economie s-a redus încurajându-se inițiativa privată.

Războiul rece și urmările sale

După război lumea era împărțită în două blocuri politico-militare: blocul țărilor capitaliste și blocul țărilor comuniste. Europa era divizată de o cortină de fier. Cele două blocuri se confruntau pentru dominația asupra lumii, creându-se două alianțe militare: N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia. Lumea a devenit bipolară și era dominată de superputerile S.U.A. și U.R.S.S. care dispuneau de cantități uriașe de arme. Simbolul divizării lumii a fost orașul Berlin care a fost împărțit între anii 1948-1989 în două părți. O parte estică, comunistă aflată sub influența Moscovei și o parte vestică aflată sub influența statelor democratice,

capitaliste: Marea Britanie, SUA și Franța. Același lucru s-a petrecut și cu Germania care până în anul 1990 a fost divizată în R.F.G., stat liber și R.D.G. stat comunist.

RĂZBOIUL RECE a reprezentat confruntarea politică, ideologică, economică dar nu militară dintre S.U.A. și U.R.S.S. A durat de la finele celui de-al doilea război mondial și până la dispariția comunismului din țările Europei de est în anul 1989 și dispariția U.R.S.S. în anul 1991. Această perioadă a fost dominată de perioade de încordare (vezi criza rachetelor din Cuba din anul 1962, războiul din Coreea 1950-1953, războiul din Vietnam etc.) dar și perioade de destindere (1963-1975) când s-au semnat tratate de reducere a înarmărilor (nucleare și convenționale). În anul 1975 reprezentanții S.U.A., Canadei și a statelor est europene au semnat la Helsinki, Actul Final din cadrul Conferinței Pentru Securitate și Cooperare în Europa, CSCE prin care se recunoșteau granițele existente. O altă zonă tensionată în lume a devenit Orientul mijlociu, zonă cu probleme care este astăzi în atenția întregii lumi.